

Pénzügyminisztérium

Második jelentés az EKSZ 104(7) cikke alapján a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa által 2006. október 10-én kiadott ajánlás megvalósítása érdekében hozott intézkedésekről

2007. szeptember

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	2
2. MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK.....	3
3. ÁLLAMHÁZTARTÁSI FOLYAMATOK.....	5
4. ÁLLAMADÓSSÁG	9
5. A KIIGAZÍTÁS FENNTARTHATÓSÁGÁT SZOLGÁLÓ STRUKTURÁLIS INTÉZKEDÉSEK. 10	
KÖZIGAZGATÁS	10
EGÉSZSÉGÜGY	12
GYÓGYSZERTÁMOGATÁSOK	14
NYUGDÍJRENDSZER	16
ROKKANTSÁGI ELLÁTÁSOK.....	17
OKTATÁS	18
ÁRTÁMOGATÁSOK	20
KÖLTSÉGVETÉSI TERVEZÉS	21

1. Bevezetés

A Kormány a 2006. szeptember 1-jei konvergencia programban vállalta, hogy 6 havonta jelentést nyújt be a Bizottságnak és a Tanácsnak, amelyben beszámol a túlzott hiány megszüntetése érdekében tett intézkedések előrehaladásáról, beleértve a strukturális reformok területén megtett lépéseket¹. A Kormány 2007. április 26-án nyújtotta be az első jelentését. A Bizottság értékelése alapján a Tanács 2007. július 10-ei ülésén úgy értékelte, hogy a Kormány megtette a szükséges lépéseket a túlzott hiány megszüntetése érdekében.

A konvergencia program 2006 decemberében aktualizált változata – amelyet a Tanács 2007. február 27-én elfogadott véleményében támogatott – tartalmazta azt a középtávú makrogazdasági és költségvetési pályát, valamint azokat a strukturális reformlépéseket, amelyek következetes végrehajtása lehetővé teszi a túlzott hiány 2009-ben történő megszüntetését.

A végrehajtásról szóló második jelentés

- *bemutatja az aktualizált makrogazdasági előrejelzést,*
- *az első nyolc hónap tényadatai alapján aktualizált előrejelzést ad a 2007. évi várható államháztartási folyamatokról,*
- *áttekinti a konvergencia programban jelzett, a tartós kiadáscsökkenést és egyenlegjavulást megalapozó strukturális reformok (közigazgatás, oktatási, egészségügyi és nyugdíjrendszer, ártámogatások) területén végrehajtott lépéseket.*

A jelentést a Kormány szeptember 26-ai ülésén hagyta jóvá, és 2007. szeptember 27-én benyújtotta az Európai Bizottság és a Tanács részére

* * *

¹ Tanács 2006. október 10-ei ajánlása:

„A Tanács üdvözlí a magyar hatóságoknak a 2006. szeptember 1-jei módosított aktualizált konvergencia programban foglalt kötelezettségvállalását, amely szerint hat havonta jelentést nyújtanak be a Bizottságnak és a Tanácsnak az ezen ajánlással összhangban elért előrehaladásról, a strukturális reformokat is ideértve. Az első jelentés 2007 áprilisának közepén esedékes. A Bizottság és a Tanács ezeket a jelentéseket a túlzott hiány kiigazításában elért előrehaladás értékelése céljából vizsgálja.”

2. Makrogazdasági folyamatok

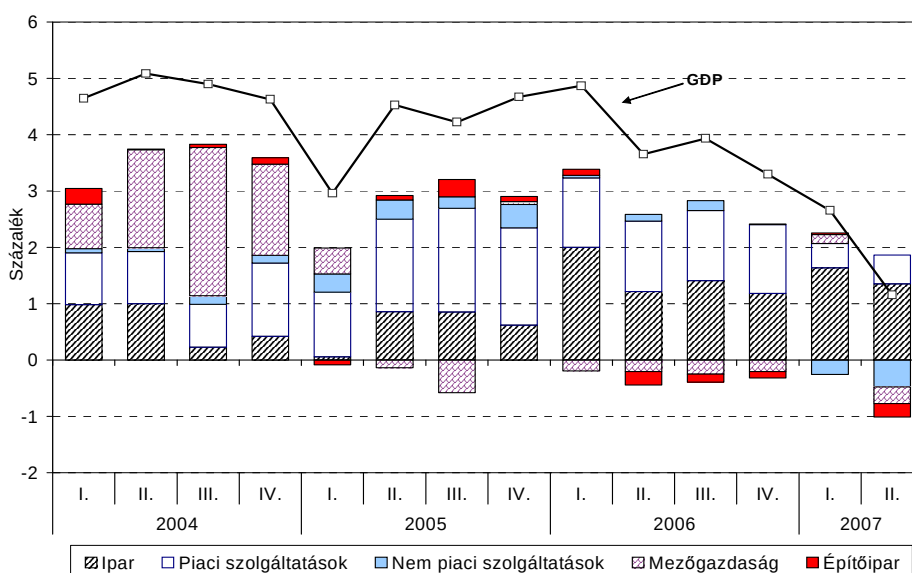
A gazdasági folyamatok 2007-ben nagyrészt a 2006 végén, a konvergencia programban valószínűsített pályának megfelelőek. A jelentős fiskális kiigazítás – mint ahogy azt a program is jelezte – növekedési áldozatokkal jár. Az első negyedévben a GDP 2,7%-kal bővült, a növekedés üteme azonban a második negyedévre 1,2%-ra esett vissza, így az első félévben a növekedés csak 1,9% volt a tavalyi első félévhez képest.

Az első félév GDP adatai alapján egyértelmű, hogy az **ipari** ágazatok dinamikusán – 8%-ot meghaladó mértékben – növekedtek, míg az építőipar és a szolgáltatások teljesítményét jelentősen visszahúzta az állam kisebb szerepvállalása, illetve a jövedelemkiáramlás visszafogása. Egyedül a mezőgazdaság ilyen mértékű – a második negyedévben közel 7%-os – visszaesésére nem lehetett számítani, ami a szélsőséges időjárásnak tulajdonítható.

A GDP-ben legnagyobb súllyal rendelkező **piaci szolgáltatások** második negyedévi növekedése (1,7%) meghaladta ugyan a GDP növekedését, de növekedési hozzájárulásuk a korábbi negyedévekhez képest mérséklődött. Ezen szolgáltatások bizonyos része igen érzékeny a belföldi kereslet alakulására, így a gyengébb teljesítmény a reálbércsökkenés természetes következménye. Az állam által nyújtott **nem piaci szolgáltatások** (közigazgatás, egészségügy és oktatás) teljesítménye a fiskális konszolidáció következtében 4,5%-kal esett vissza, ami a gazdaság növekedését jelentősen mérsékelte.

Így a GDP növekedését elsősorban a fiskális konszolidáció hatására mérséklődő nem piaci szolgáltatások, építőipar és az időjárási viszonyok miatt erőteljesen kitért mezőgazdaság lassítja. A három ágazat összesen 1 százalékponttal mérsékelte a növekedést.

A GDP növekedéséhez való hozzájárulás

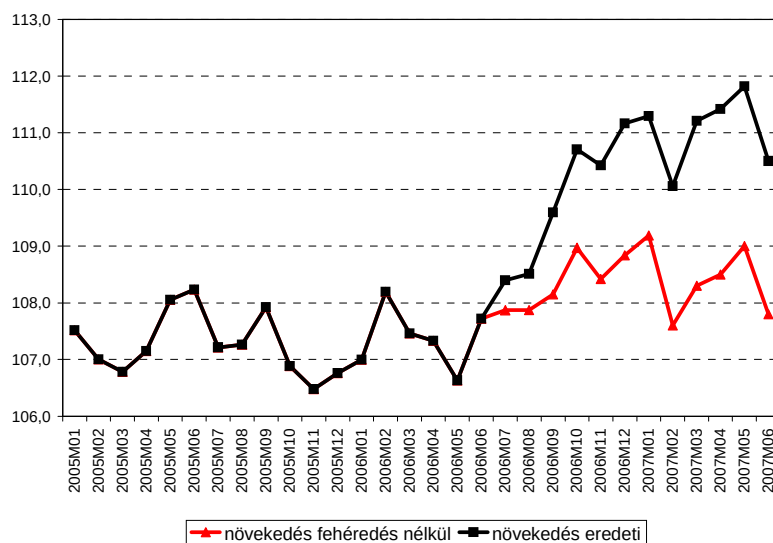

A felhasználási oldalon a GDP lassulását elsősorban a végső **fogyasztás**, azon belül is főként az egészségügyi kiadások szűkülése miatt erőteljesen visszaeső természetbeni juttatások markáns – az első félévben 9%-os – visszaesése okozta. A háztartások fogyasztási kiadása a

6%-ot meghaladó reálbér csökkenés ellenére sem esett vissza számottevően, a lakosság jelentősen simította fogyasztását.

A konvergencia program számolt azzal, hogy 2007-ben mintegy 4% körüli reálbércsökkenés következik be, és hogy annak mértéke az első félévben magasabb, a második félévben alacsonyabb lesz az éves átlagnál. Az első félévben a reálbércsökkenés a közsférában meghaladta a 9%-ot, a versenyszektorban 5% körüli volt. A versenyszektor vártnál magasabb bérnövekedése mögött speciális tényezők állnak. A 2006. év második felében bevezetett fokozottabb munkaügyi ellenőrzések, illetve a szeptembertől élő, a minimálbér kétszerese után történő járulékfizetés vélhetően hozzájárult a 2006. év végén és a 2007. év első hét hónapjában megfigyelt magasabb bérnövekedési ütemhez bizonyos ágazatokban. A 2006 őszén bevezetett intézkedések elsősorban azon szakágakat érintették, amelyeknél egyrészt nagyobb arányú fekete/szürke foglalkoztatás volt jellemző, másrészt, ahol a fizikai alkalmazottak bruttó átlagkeresete az intézkedéseket megelőző időszakban nem érték el a minimálbér kétszeresének szintjét. A tavalyi év végi intézkedések alapvetően négy ágazatban (építőipar, kereskedelem, vendéglátás, ingatlanügyletek) eredményeztek magasabb ütemű keresetemelkedést az év utolsó négy hónapjában. A **fehérédés** a versenyszféra rendszeres kereseteinek alakulásából éves szinten 2006-ban kb. 0,7 százalékpontot, míg 2007-ben körülbelül 1,5-2,1 százalékpontot magyaráz.

A fehérédés hatása a versenyszféra béalakulására
(a szezonálisan kiigazított, rendszeres bérek növekedése,
előző év azonos időszaka = 100)

Forrás: KSH, szezonális kiigazítás és fehérédés-korrekcio: PM számítás

Az év hátralévő részében a lassuló infláció, az előző évi intézkedések hatásának bázisból való kikerülése, valamint a törvény szerinti nyugdíjkorrekció következtében a reáljövedelmek az első félévinél kedvezőbben alakulnak, így nem várható a háztartások fogyasztási kiadásának jelentős csökkenése sem. Az év egészében a természetbeni juttatások első félévinél kisebb – de a konvergencia program pályájánál kissé erőteljesebb – visszaesése várható, miután a kiigazítás már 2006 második felében elkezdődött és a legérezhetőbb lépések az idei év első felében megtörténtek.

A feldolgozóipar **beruházásainak** dinamikus emelkedése (36,9 %) ellenére a nemzetgazdasági beruházások az első félévben alig nőttek (0,2 %), amelynek legfőbb oka az állami megrendelések csökkenése. A lakásberuházások enyhe növekedése mellett a második félévben már az állami szektor hozzájárulása is kissé kedvezőbbnek várható, így összességében tarthatónak látszik a konvergencia programban jelzett 2-2,5 %-os beruházás-bővülés.

2007 első félévében az export és az import is dinamikusan emelkedett, a **nettó export** hozzájárulása a GDP növekedéséhez továbbra is pozitív (1,4%) volt. Az év második felében sem várható a külső kereslet drasztikus visszaesése, így az év egészében 15% körüli export és 12% körüli import-növekedésre lehet számítani. Az áru- és szolgáltatásegyenlegben ismét kiviteli többlet várható, mely alapvetően az áruforgalmi egyenleg tavalyi évhez képesti kb. 1 milliárd eurós javulásának köszönhető. E folyamatokkal összefüggésben a folyó fizetési mérleg hiánya is alacsonyabb lehet a konvergencia programban vártnál, és csak némileg haladja meg a GDP 4%-át.

Összességében az első félévi 2% alatti gazdasági növekedés főként a jelentősen mérséklődő állami fogyasztás következménye volt. A kiigazítás hatása a lakossági fogyasztásra és a nem állami állóeszköz-felhalmozásra a vártnál kedvezőbb. Az idei év hátralévő részében a növekedési ütem ismét 2% fölé gyorsulhat. Mindezek alapján nem indokolt a konvergencia programban szereplő, 2007. évi GDP növekedési előrejelzés (2,2%) módosítása, bár a termelési oldalon a mezőgazdaság és az építőipar második félévi teljesítményét illetően továbbra is nagyfokú a bizonytalanság.

Az **infláció** az idei év első nyolc hónapjában átlagosan 8,5% volt. Ez tendenciájában megfelelt a vártnak, de néhány tized százalékponttal az előrejelzés felett alakult, elsősorban egyes feldolgozatlan élelmiszerek gyors drágulása miatt. A tavaly őszi és idén év eleji kormányzati intézkedések inflációs hatása összességében a számítottak megfelelő volt.

A tavaly őszi nagymértékű áremelkedés statisztikai bázishatásának eredményeként az inflációs ráta szeptemberben jelentősen csökkenni fog, kb. 6% körülre mérséklődik. A következő hónapokban az iparcikkek és szolgáltatások területén alapvetően dezinflációs folyamatok várhatók, az élelmiszerárak ugyanakkor az átlagosnál gyorsabb ütemben emelkedhetnek. A következő két-három negyedévben bekövetkező, 10 százalékot megközelítő élelmiszerdrágulás többletinflációs hatása az idei évben 0,2–0,3 százalékpont. Inflációt növelő kormányzati intézkedésekre az idén már nem kerül sor. A 2007-es éves átlagos árindex a korábban jelzett 7 százalékkal szemben így 7,5% körül lehet.

3. Államháztartási folyamatok

A költségvetési törvény az államháztartás idei, ESA95 szerinti hiányát a konvergencia programnak megfelelően a GDP 6,8%-ában határozta meg. A konvergencia program végrehajtásáról készített áprilisi jelentés – számolva az akkor látható bevételi többlettekkel és a kiadási oldal változásaival – a GDP 6,6%-ának megfelelő ESA95 szerinti deficitprognózist tartalmazott. Az évközi adatok azonban azt jelzik, hogy a hiány kisebb lehet az áprilisban vártnál, a pénzforgalmi egyenlegek többnyire kedvezőbben alakultak a havonta aktualizált prognózisoknál. Ebben egyaránt szerepe van az adó- és járulékbévételek egyre inkább tartósan bizonyuló többletének és a szigorúan kézben tartott, sőt egyes területeken a várakozásoktól is elmaradó kiadásoknak. A Pénzügyminisztérium ezért júniusban a várható

GDP-arányos deficit mértékét 0,2 százalékponttal tovább csökkentette. A nyolc havi adatok alapján készített legfrissebb előrejelzés a makrogazdasági prognózis változásait is figyelembe véve számol a bevételi és a kiadási oldalon várható változásokkal, de az óvatosság elvét szem előtt tartva nem módosítja tovább az éves várható hiány prognózisát. A központi költségvetés, a társadalombiztosítási alapok és az elkülönített állami pénzalapok együttes pénzforgalmi hiánya a GDP 6%-a, a helyi önkormányzatokkal együtt az államháztartás pénzforgalmi hiánya a GDP 6,3%-a, a kormányzati szektor egészének ESA95 szerinti hiánya a GDP 6,4%-a lehet 2007-ben.

A pénzforgalmi hiány (a helyi önkormányzatok nélkül) 982 milliárd forintot ért el augusztus végére, így 30%-kal kisebb volt a tavalyinál. Az adósságátvállalások egyszeri hatását kiszűrve az elsődleges hiány a 2006. I-VIII. havi mérték harmadát sem éri el. A prognózishoz viszonyítva a hiány és az elsődleges hiány egyaránt az időarányos mérték alá került mind az adósságátvállalásokkal együtt számított, mind az azokkal korrigált mutatókat tekintve.

Államháztartás pénzforgalmi egyenlegei
(a helyi önkormányzatok nélkül, milliárd forint)

	2006 e. tény	2007 (szept.-i progn.)	I-VIII. hó		I-VIII. hó az éves tény/prognózis %- ában	
			2006	2007	2006	2007
Egyenleg	-2036	-1529	-1387	-982	68%	64%
Elsődleges egyenleg	-1066	-556	-732	-289	69%	52%
Adósságátvállalások	420	58		58		
<i>Egyenlegek az adósságátvállalások nélkül</i>						
<i>Egyenleg</i>	<i>-1616</i>	<i>-1471</i>	<i>-1387</i>	<i>-924</i>	<i>86%</i>	<i>63%</i>
<i>Elsődleges egyenleg</i>	<i>-646</i>	<i>-499</i>	<i>-732</i>	<i>-231</i>	<i>113%</i>	<i>46%</i>

A nyolc havi egyenlegek alapján az előrejelzés biztonságosan teljesülhet, sőt elegendő nagyságú tartalékot is tartalmaz (a központi egyensúlyi tartalék és a kockázati tartalék együttesen 164 milliárd forint, a GDP 0,6%-a). A hátralévő hónapokban nagyobb egyszeri jellegű kiadásként jelentkezik még a 13. havi nyugdíj második felének kifizetése, illetve a bérek és az infláció alakulásával összefüggésben a novemberi pótlólagos nyugdíjemelés költségei². Ezt a többletkiadást azonban túlkompenzálják a decemberi adóbefizetések³.

Az év elejétől összesített adó-, adójellegű és járulékbefvételeknek az előző év azonos időszakához viszonyított növekedési üteme május óta stabilan 13,5% körüli, vagy azt némileg meg is haladja, a nyolc havi bevételi dinamika megközelítette a 14%-ot. A bevételek növekedési üteme az utolsó negyedévben - amikor a tavalyi évközi intézkedések hatása megjelenik a bázisban – már lassulni fog.

Augusztusig legtöbbször és legnagyobb mértékben a keresetek alakulásához köthető bevételi tételek, a személyi jövedelemadó és a járulékbefizetések voltak nagyobbak a vártnál. A bérnövekedés adataiban tükröződő, a korábban feltételezettnél erőteljesebb „fehéredés”

² A közszférában az év második felében kifizetett 13. havi illetményelőleg az ESA95 szerinti bérkiadásokat nem érinti, de a pénzforgalmi alapú bérstatisztikában megemeli a keresetek növekedési ütemét, ami a svájci indexálási formula alkalmazása miatt maga után vonja a nyugdíjkiadások növekedését.

³ A nyereségadó-befizetési kötelezettség több mint 40%-át az előlegfizetési szabályok szerint a gazdálkodó szervezeteknek decemberben kell teljesíteniük.

kedvezően hatott az államháztartás bevételeire. A társadalombiztosítás járulékbefvételeinek előző évhez viszonyított növekedési üteme hónapról-hónapra – az utolsó két hónapban már 24%-ra – gyorsult. A júliusi és augusztusi növekményben közrejátszott a közsféra 13. havi illetményelőlegének hatása is. A január-augusztusi járulékbefvétel az előző prognózisok alapján már nagyobb volt az időarányos mértéknél, ami – figyelembe véve a keresetnövekedés prognózisának változását is – indokoltá tette az éves előrejelzés megemelését. Összességében a járulékbefizetésekből és a személyi jövedelemadóból befolyó bevétel mintegy 140 milliárd forinttal (a GDP 0,5%-a) több lehet az áprilisi jelentés készítésekor vártnál.

Az elmúlt hónapokban általában különböző mértékű többletek jellemezték a fogyasztáshoz kapcsolt adóbefizetéseket is. Mind az általános forgalmi adóból, mind a jövedéki adóból származó január-augusztusi bevétel az előző prognózisokhoz viszonyítva már meghaladta, illetve megközelítette az időarányos mértéket, pedig ezeknél az adónemeknél hagyományosan az év utolsó hónapjai „erősek”. Figyelembe véve az évközi bevételi folyamatokat, valamint azt, hogy a fogyasztási kiadások folyóáras értéke a korábbi előrejelzésnél magasabb lehet, az általános forgalmi adóból az áprilisban számítottánál több mint 35 milliárd forinttal nagyobb bevétele származhat a költségvetésnek. Hasonló nagyságrendű többlet keletkezhet a jövedéki és regisztrációs adóbefizetéseknél is, a fentiek mellett az ellenőrzések szigorításának is köszönhetően. Összességében a fogyasztáshoz kapcsolt adóknál több mint 70 milliárd forint (a GDP közel 0,3%-a) lehet a bevételi többlet.

Figyelembe véve a gazdálkodó szervezetektől várható befizetéseket is, az áprilisi előrejelzéssel összehasonlítva az adó- adójellegű és járulékbefvételekből a GDP 0,9%-át elérő többlet várható.

A kiadási oldalon a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok nettó (saját bevételből és EU-támogatásból fedezett kiadások nélküli) kiadásainak és költségvetési befizetésének egyenlege többnyire a prognózishoz közeli, vagy attól némileg elmaradó értéket mutatott az eltelt hónapokban. A költségvetési intézményrendszer év elejétől kumulált deficitnövelő hatása a MÁV egyszeri jellegű kiadásként tekinthető tőkeemelése nélkül számítva augusztusig mindössze 15 milliárd forinttal volt nagyobb, mint 2006 első nyolc hónapjában. Ezen belül a központi költségvetési szervek nettó kiadása 13 milliárd forinttal csökkent. A költségvetési fejezetek egyensúlyi tartalékainak felhasználását a Kormány – a tárcák negyedévente kötelező jelentése alapján – akkor engedélyezi, ha a fejezeti kiadások és bevételek, valamint az államháztartási folyamatok egyaránt a tervezettnél megfelelően alakulnak. Az első negyedévi adatok alapján a Kormány a fejezeti egyensúlyi tartalékok 25%-ának felszabadításáról döntött (2083/2007. (V.15.) Korm. hat.). A féléves beszámolók alapján a Kormány megállapította, hogy a költségvetési folyamatok megfelelően alakulnak, de a fejezeti egyensúlyi tartalékok további felszabadítására nem került sor, arról a Kormány csak a harmadik negyedév végén határoz (2144/2007. (VII.27.) Korm. hat.). Az intézményi kör hiánynövelő hatása a hátralévő hónapokban az előző években is jellemző szezonálitásnak megfelelően várhatóan erősödni fog, amivel a prognózis is számol.

A kedvező költségvetési helyzet lehetővé teszi a MÁV személyszállítási közszolgáltatáshoz kapcsolódó támogatásának megemelését 2007-ben (a GDP 0,2%-a). Ez az intézkedés a felhalmozott adósságállomány mérséklésén keresztül javíthatja a vasúttársaság következő évi gazdálkodási feltételeit.

A társadalombiztosításban az egészségügyi kiadások rendre a várakozásoknak megfelelőek voltak, sőt attól némileg el is maradtak az első nyolc hónapban. 2006-tal összehasonlítva a gyógyszerfinanszírozások és a gyógyító-megelőző ellátások költségei a bevezetett intézkedések hatására 58 milliárd forinttal csökkentek.

Az áprilisi jelentés már tartalmazta, hogy a nyugdíjkiadások az infláció és a keresetek várható alakulásával összefüggésben nagyobbak lesznek az eredetileg tervezettnél. Az előrejelzett makrogazdasági folyamatok alapján a nyugdíjkiadások az áprilisi prognózisnál 30 milliárd forinttal magasabbak lehetnek, így az eredeti előirányzatot mintegy 80 milliárd forinttal (a GDP 0,3%-a) haladhatják meg.

Az eredetileg tervezettnél kisebb hiányhoz hozzájárul, hogy a kamatkiadás jelentősen (közel 130 milliárd forinttal, a GDP 0,5%-ával) kevesebb lehet az eredeti költségvetési előirányzatnál. Már az áprilisi jelentés is 70 milliárd forinttal kisebb kamatprognózist tartalmazott, ami a jelenleg várható folyamatok alapján újabb közel 60 milliárd forinttal csökkent. A kamatmegtakarítás több tényező eredőjéből adódik. A hozamgörbére a tervezés konzervatív becslést alkalmazott. Az év első 8 hónapjában a tényleges átlaghozamok lejáratától és hónaptól függően a feltételezetttnél 50-100 bázisponttal alacsonyabbak lettek. A kedvező finanszírozási helyzetben az államadósság már 2006 végén is kevesebb volt a vártnál. 2007 augusztusáig az alacsonyabb hiány miatt némileg kisebb állampapír kibocsátás is elegendő volt, ami csökkenti a kamatterhet. Emellett a finanszírozási szerkezet is változott. A kedvező évközi folyamatok miatt az éven belül lejáró és megújuló instrumentumok kibocsátása csökkent. A rövidebb lejáratú állampapírok relatív súlyának csökkenése szintén a kamatkiadások mérséklése irányába hatott. A devizakötvények után fizetendő kamatokat csökkentette az árfolyam erősödése (a tervezéshez használt 271 forintos technikai feltevéssel szemben szeptember közepéig az átlagárfolyam 251 forint).

Összességében a nyolc havi folyamatok alapján készített előrejelzés szerint az államháztartás központi alrendszerének (központi költségvetés, társadalombiztosítási alapok és elkülönített állami pénzalapok) együttes pénzforgalmi hiánya az áprilisi jelentésben jelzettnél 40 milliárd forinttal (a GDP 0,2%-a) kevesebb lehet. A kisebb deficit mellett az új prognózis az áprilissal összehasonlítva 105 milliárd forinttal (a GDP 0,4%-a) nagyobb kockázati és központi egyensúlyi tartalékot tartalmaz.

A központi alrendszerek mellett – az előirányzattal és az áprilisi előrejelzéssel egyezően – további 0,3%-ot jelent a helyi önkormányzatok GDP-arányos hiánya. A helyi önkormányzatokkal együtt az államháztartás várható pénzforgalmi deficitje a GDP 6,3%-a. A kormányzati szektor egészének ESA95 szerinti hiánya a pénzforgalmi előrejelzés bemutatott változásaival összhangban módosul és várhatóan a GDP 6,4%-a lesz 2007-ben.

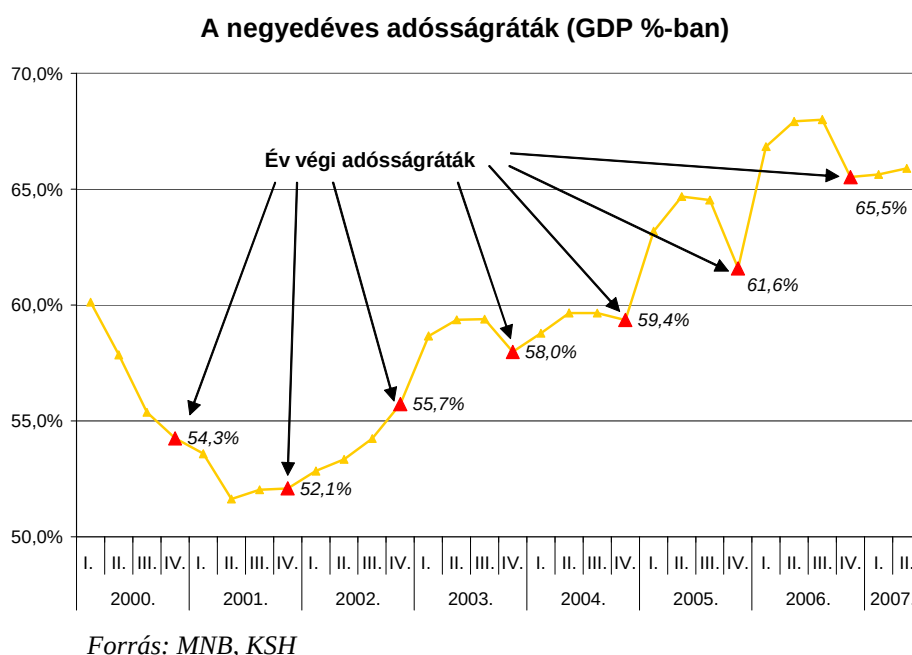
A 2007. évi deficit-előrejelzés változása (a GDP százalékában)

	Előirányzat	Áprilisi prognózis	Szeptemberi prognózis
Központi alrendszerek pénzforgalmi hiánya	6,6	6,2	6,0
Államháztartás pénzforgalmi hiánya a helyi önkormányzatokkal együtt	6,9	6,5	6,3
Kormányzati szektor ESA95 szerinti hiánya	6,8	6,6	6,4

4. Államadósság

A 2007. áprilisi notifikáció alapján a 2006 végi GDP arányos maastrichti államadósság 66%-ot tett ki. Az április óta nyilvánosságra hozott KSH és MNB statisztikák (GDP, adósságállomány) figyelembe vételével készült számítások ennél alacsonyabb értéket mutatnak.

2003 óta az államadósság éven belüli lefutása erős szezonalitást jelez. Ennek oka, hogy a költségvetés időbeli lefutása orrnehéz. 2007-ben ez a szezonális lényegesen mérséklődött, amiben a jelentősen kisebb költségvetési hiány játszott meghatározó szerepet. A 2006 végéhez képest némileg erősebb árfolyam miatti átértékelődési hatás is hozzájárult az adósságráta korábbi éveknél mérsékeltebb emelkedéséhez.

A második negyedéves előzetes pénzügyi számlák alapján, 2007 közepén a maastrichti államadósság 16 322 milliárd forint volt, ami mintegy 760 milliárd forinttal magasabb a tavalyi év végi szinthez képest. Az államadósság a 12 havi kumulált GDP 65,9%-a.

2007 végére az áprilisi jelentés 66,2%-os adósságrátát prognosztizált. Az évközi folyamatok az államadósság növekedését lassították. Az árfolyam jelentősen erősödött, ezért az adósságpálya előrejelzéséhez használt technikai árfolyamfeltevés erősebb, mint az áprilisi jelentésben. Az év során a hozamok is mérséklődtek, szeptember közepéig összesen 40-50 bázisponttal az 5 évnél rövidebb lejáratokon. A hozamcsökkenés hatása az adósságállomány átárazódásával elnyújtottan érzékelteti hatását. Az áprilisi jelentésben feltételezettnél alacsonyabb államháztartási hiány is az adósságráta mérsékeltebb emelkedésének irányába mutat.

A 2007 végére előrejelzett adósságrátára vonatkozó fontosabb feltételezések

	2006. decemberi konvergencia program	2007. áprilisi jelentés	2007. szeptemberi jelentés
Nominális GDP növekedés	7,0%	8,3%	8,2%
Év végi árfolyam (Ft/€)*	271	254	251
Államháztartás hiánya (GDP %-ban)	6,8 %	6,6 %	6,4 %

* az árfolyamra technikai feltételezéssel él az előrejelzés, az elmúlt 3 hónap átlagárfolyamát vetíti ki a tervezési horizonton

5. A kiigazítás fenntarthatóságát szolgáló strukturális intézkedések

Közigazgatás

Központi közigazgatás

A 2006-ban megkezdődött reformintézkedések (az átszervezések, a kisebb létszám és a teljesítménymérő rendszer bevezetése) hozzájárulnak a kiadások csökkentéséhez, és növelik a közigazgatás hatékonyságát. A központi költségvetési szervek létszáma 2006-ban – részben a kötelezően elrendelt létszámcsökkentés, de főleg a szervezeti intézkedések hatására – 10700 fővel csökkent. 2007-ben tovább folytatódik a létszámcsökkenés, ami eddig mintegy 8500 főt érintett, és elsősorban 2007 után hozzájárul a közszféra GDP-arányos bértömegének konvergencia programban bemutatott mérséklődéséhez.

A központi közigazgatásban megvalósuló szervezeti átalakítás keretében:

- a **központi kormányzat méretének és belső tagoltságának lényeges csökkentése** során a minisztériumok száma 2006 közepétől 11-re, míg a foglalkoztatottak létszáma 2006. év végén 6155 főre csökkent, ami a 2005. évi létszámkeretnél (8705 fő) mintegy 30 %-kal kisebb;
- a **párhuzamos funkcionális területek központosítása** keretében az eredményesebb és gazdaságosabb feladatellátás érdekében 2007. január 1-jétől létrejött a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ, a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság és a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala;
- a **központi közigazgatás és területi (dekoncentrált) szerveinek konszolidációja és regionális átszervezése** során számos nagy hálózat regionális alapú átalakítása történt meg többségében 2007. január 1-jével, néhány esetben a 2007. év folyamán. Az átszervezés eredményeként 2007 augusztusáig az érintett 416 központi költségvetési szerv helyett 176 folytatja működését. Az átalakítás többek között érintette az APEH-et, a regionális munkaügyi központokat, a fővárosi és megyei nyugdíjigazgatóságokat, a MÁK-

ot, a közigazgatási hivatalokat, az Országos Mentőszolgálatot, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatot.

Hozzájárulhat a közszolgáltatások minőségének javulásához, hogy a közigazgatás egészében sor kerül a közigazgatás **a teljesítménykövetelmények meghatározására, mérésének általánossá tételére**. 2007. január 1-jétől hatályos a teljesítményértékeléshez kötődő nyilvántartás, ellenőrzés és adatkezelés szabályait tartalmazó törvény, valamint az államigazgatási szerveknél foglalkoztatott köztisztviselők új típusú teljesítményértékelési eljárását (TÉR) előíró kormányrendelet. A TÉR rendszert kell alkalmazni

- 2007. január 1-jétől a minisztériumok vezetői megbízással rendelkező köztisztviselőire,
- 2007. július 1-jétől a minisztériumok vezetői megbízással nem rendelkező köztisztviselőire,
- 2008. január 1-jétől a központi hivatalok és kormányhivatalok köztisztviselőire,
- 2009. január 1-jétől pedig minden központi államigazgatási szerv területi és helyi szerve köztisztviselőire.

Helyi önkormányzatok

A költségvetési törvény 2007-től a kistérségi együttműködés keretében kialakuló racionális üzemméretetek megvalósulását célzó pénzügyi ösztönzőket vezetett be, amelyek elősegíthetik a közszféra működési kiadásainak konvergencia programmal összhangban való GDP-arányos mérséklődését:

- **A közoktatás finanszírozása** 2007. szeptember 1-jétől közoktatási tanévhez kötötten és új – a csoportlétszámot és a tanulói óraterhelést is figyelembe vevő – teljesítménymutató szerint történik, amellyel idén közel 8 milliárd forintos megtakarítással lehet számolni.
- **A kistérségi feladatellátás** támogatására 2007-ben – az államháztartási törvény szerinti júliusi pótigénylés alapján – a többcélú kistérségi társulások mintegy 22,5 milliárd forint támogatásban részesülnek a 2006. évi 15,4 milliárd forinttal szemben. A többletforrás elsősorban a közoktatási és szociális intézmények közös fenntartását ösztönzi, kiemelt támogatást biztosít a többcélú kistérségi társulásoknak abban az esetben, ha átveszik az intézmények fenntartását. Így rövid és középtávon több közoktatási intézmény összevonására kerül sor, ami együtt jár a pedagógus és nem pedagógus alkalmazottak számának csökkenésével. Ez a folyamat már 2007-ben elkezdődött; a többcélú kistérségi társulások jelentős számú intézményt vettek át. A közös intézményfenntartás a létszámgazdálkodás területén hoz jelentős megtakarítást (pl. intézményvezetők számának csökkenése, rugalmas foglalkoztatás).

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások területén 2007. január 1-jén bevezetésre került az ITKR (irányított területi kiegyenlítési rendszer, ld. a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások 2007. évi irányított területi kiegyenlítési rendszeréről szóló 239/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet), amely szerint a nem állami fenntartásban működő szolgáltatások esetében a működési engedély megléte önmagában nem jelent finanszírozást. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium mellett működő szakértő bizottság dönt új szolgáltatások, illetve férőhelyek esetén a normatív állami hozzájárulásra való jogosultságról.

A **szociális szolgáltatások rendszerének** átalakítása részeként a Kormány 2007 júniusában az Országgyűlésnek benyújtotta az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely szerint az eddigieknél jobban érvényesül a szociális szolgáltatások körében a rászorultság elve. Ennek érdekében a gondozással járó szolgáltatások igénybevétele esetében a gondozási szükségletet az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet részvételével működő független testület méri fel és állapítja meg. A szolgáltatások normatív finanszírozása körében pedig – figyelemmel az egyes szociális szolgáltatások finanszírozásával összefüggő kormányzati intézkedésekről szóló 2116/2007. (VI. 25.) Korm. határozat rendelkezéseire – 2008-tól a rosszabb vagyoni és jövedelmi viszonyokkal rendelkező személyek után magasabb, a jobb jövedelmi és vagyoni viszonyokkal rendelkező személyek után pedig alacsonyabb normatíva vehető igénybe, és a bentlakásos szolgáltatások igénybevételének térítési díjára vonatkozó szabályok terén a jogosultak jövedelme mellett azok vagyonára is figyelemmel lesz az új szabályozás.

Az államháztartási törvény 2007. január 1-jétől hatályos módosítása erősítette az **önkormányzatok pénzügyi fegyelmét**. Az intézkedések célja, hogy az önkormányzati tervezés megalapozottsága erősödjön, és csak a jogszabályi előírásoknak megfelelő támogatási igények kerüljenek a döntéshozóhoz. Ezen célok elérése érdekében a törvény rendelkezései alapján:

- A MÁK területi igazgatósága az önkormányzat év végi elszámolásának benyújtásáig - év közben - megvizsgálhatja a feladatmutatók alakulását, a normatív támogatás igénylésének megalapozottságát.
- Az indokolatlanul igénybe vett normatív hozzájárulás összege után igénybevételi kamatfizetési kötelezettség terheli az önkormányzatot, ha az igényelt, feladatmutatóhoz kapcsolódó normatív hozzájárulások és támogatások összege a korábbi 5% helyett legalább 3%-kal meghaladja az önkormányzatot ténylegesen megillető összeget.
- A MÁK a jogszabályi előírásoknak meg nem felelő támogatási igényeket – a hiánypótlási felhívás nem teljesítése esetén – nem továbbítja az elbírálásra jogosult szervnek.
- A társulásokban az önkormányzatok közötti elszámolásokat segítheti, hogy – a tervek szerint – a társulási törvény a társulási megállapodás kötelező tartalmi elemei között rögzítené, hogy a megállapodásban a feladatellátáshoz szükséges feltételeket rögzíteni kell (pl. inkasszó).

Egészségügy

A 2006. decemberi konvergencia programban szerepelő intézkedések végrehajtása és azok költségvetési hatása a tervezettek szerint alakul. Az Egészségbiztosítási Alap gyógyító megelőző kiadásai 2007-ben csupán 5,5–6,0 milliárd forinttal, 0,8%-al fogják meghaladni az előző évit. Az Egészségbiztosítási Alapból származó támogatások 713,9 milliárd forintról 705,5 milliárd forintra, 1,2%-al csökkentek. A kiadásokhoz a bevezetett részleges lakossági térítési kötelezettség (vizitdíj, kórházi napidíj) 13,9 milliárd forinttal járul hozzá.

Az egészségügy területén megvalósuló intézkedések jogszabályi hátterét a 2007. január 1-jétől hatályos, egyes, az egészségügyet érintő törvényeknek az egészségügyi reformmal

kapcsolatos módosításairól szóló 2006. évi CXV., valamint a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló CXXXI. törvény képezi.

Az egészségügy társadalombiztosítási jellegének megerősítése szabályozási oldalon megtörtént. Az új szabályozás háromszintű ellátási rendszert nevesít. Biztosított jogviszony hiányában csak alapszintű (mentés, sürgősségi, anya- és csecsemővédelmi, valamint járványügyi) szolgáltatás vehető igénybe. A biztosított jogviszonyhoz kötött szint lefedi a gyógyító-megelőző ellátások jelentős körét. Az ellátás igénybevétele – egyes kivételektől eltekintve – vizitdíjhoz, illetve kórházi napidíjhoz kötött. A harmadik szintű ellátásba kiegészítő (extra) szolgáltatások tartoznak, amelyek igénybevétele térítés ellenében lehetséges. A rendszer várhatóan jó hatással lesz a gazdaság további kifehéredésére, valamint a biztosítás és igénybevétel közötti viszony erősítésére. Az új szabályok bevezetése két ütemben történik

- 2007. április 1. – december 31.: az ellátási jogosultság, díjfizetés és a nyilvántartások ellenőrzése, a díjfizetést elkerülők figyelmeztetése, lehetőség az elmaradás pótlására. Év végéig a nyilvántartás szerint „nem fizetők” is kapnak szolgáltatást;
 - 2008. január 1-jétől a nem biztosítottak térítés nélkül már csak az alapcsomag részét képző ellátásokra jogosultak.
- **A kereslet korlátozása érdekében**
 - az alapellátás, járóbeteg-szakellátás és az ezzel kapcsolatos diagnosztikai vizsgálatok, valamint fekvőbeteg szakellátás esetében 2007. február 15-től az igénybevevő vizitdíjat (300, 600, illetve 1000 forint), illetve kórházi napidíjat (300 forint) fizet.
 - A fekvőbeteg ellátásban 2007. január 1-jétől, a járóbeteg szakellátásban 2008. január 1-jétől a beteg részére elszámolási nyilatkozatot kell adnia a szolgáltatónak az igénybevett szolgáltatásról.

A vizitdíj és egyéb finanszírozási intézkedések eredményeként az elszámolt szolgáltatások volumene csökkent, több szolgáltatónál nem éri el a számára előírt volumenkorlátot.

A szakmai és finanszírozási protokollok (betegutak) érvényesítését, valamint a szolgáltatások igénybevételének és nyújtásának ésszerűsítését szabályozó törvény értelmében a meglévő vizsgálati és terápiás eljárási rend esetén figyelembe kell venni a finanszírozási protokoll rendelkezéseit is, amennyiben arra kidolgozott eljárásrend létezik. Ez utóbbi konkrétan meghatározza, hogy az adott indikáció alapján milyen ellátások milyen mértékű igénybevételére jogosult a biztosított az Egészségbiztosítási Alap terhére. A vizsgálati és terápiás eljárási rendek jelentős része elkészült, míg a költséghatékonyságot és finanszírozhatóságot is figyelembe vevő finanszírozási protokollok kidolgozása folyamatban van.

Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII. törvény végrehajtása keretében jelentősen csökkent az aktív kórházi ágyak száma, részben úgy, hogy az aktív ágyakat krónikus, illetve ápolási kapacitásokká alakították át. Növekedett a járóbeteg szakellátó kapacitás is. Az ellátás szerkezete tehát úgy változott, hogy kevesebb intézményben, növekvő méretgazdaságosság mellett, a korábbinál költséghatékonyabb szerkezetben, relatíve jobb anyagi feltételek között történik az ellátás. A jelentős hatású átalakítási folyamat, a megváltozott feltételekhez történő alkalmazkodás várhatóan fokozatos lesz, de az átalakítás első kedvező eredményei már most is jelentkeznek.

Az egészségbiztosítási felügyelet 2007. február végén formálisan is létrejött, és megkezdte munkáját. Első feladatait elsősorban a biztosítottak reformintézkedésekkel kapcsolatos konkrét panaszainak vizsgálata képezte. A szervezet kialakítása folyamatban van.

Gyógyszertámogatások

A gyógyszer-támogatási rendszert és a gyógyszerpiacot érintő intézkedések hatására 2007-ben – az eddigi tartós tendenciával ellentétben – reális esély mutatkozik a költségvetési előirányzat betartására. Augusztus végéig a gyógyszertámogatás 219,4 milliárd forint volt, a 2006. első nyolc havi 254,1 milliárd forinttal szemben.

2007-ben a gyógyszertámogatás várható bruttó összege 330 milliárd forint (az előző évi 368 milliárd forinttal szemben), ami a várhatóan 25 milliárd forintos gyártói és forgalmazói befizetési egyenlegből, valamint az Egészségbiztosítási Alap gyógyszerekkel összefüggő 305 milliárd forint körüli egyenlegéből tevődik össze. A gyógyszertámogatás GDP-hez viszonyított aránya várhatóan 0,3-0,4 százalékponttal csökken.

A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Gyftv.) gyógyszercégek befizetéseire vonatkozó rendelkezéseinek 2007. január 15-ei hatályba léptetésével olyan keretszabályok érvényesülnek, amelyek a racionálisabb fogyasztási szint és struktúra elérését, a támogatási és befogadási rendszer átláthatóságának növelését, valamint a gyógyszerkiadások mérséklését segítik. A Gyftv. megteremtette a gyógyszergyártók (gyógyszer forgalomba hozatali engedély jogosultjai), a forgalmazók, a gyógyszer rendelő orvosok, a betegek és az egészségbiztosítás közös felelősségének új rendszerét.

A Gyftv. legfontosabb végrehajtási rendelete – a törzskönyvezett gyógyszerek és különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet – rögzíti a terápiás és hatóanyag alapú fix csoportok képzésének, illetve a támogatásba történő befogadásának részletszabályait.

A 2007-ben végrehajtott – gyógyszer-támogatási rendszert, gyógyszerpiacot érintő – lényeges változtatások:

- A gyógyszergyártót 12%-os mértékű befizetési kötelezettség terheli a közfinanszírozásban részesülő termékek után. Az OEP adatai szerint a befizetésre kötelezett gyógyszer forgalomba hozatali engedély tulajdonosok július végéig 13-15 milliárd forintot fizettek be az APEH részére.
- Bevezetésre került az előirányzat túllépése esetén a sávós kockázatviselés, de ennek életbelépésére a megtakarítást ösztönző eszközök és programok hatékony működésének köszönhetően még nem került sor.
- A Gyftv. rendelkezik továbbá az orvoslátogatók utáni gyártói befizetések teljesítéséről is, amely előlegfizetési kötelezettséggel nem jár, így csak az év végén realizálódik.

- A gyógyszer nagykereskedőket az általuk forgalmazott támogatott készítményekre jutó árres tömeg 2,5%-ának megfizetésére kötelezi a törvény.
- A gyógyszergyártókat és forgalmazókat a gyógyszerismertetőik után évi 5 millió forint befizetési kötelezettség terheli.
- Enyhültek a patikaalapítási korlátok és lehetővé vált egyes nem vényköteles készítmények gyógyszerháron kívüli forgalmazása is.
- 2007 elején **csökkentek a támogatási kulcsok**, továbbá az eddigi ingyenes gyógyszerekért térítési díjat kell fizetniük a betegeknek. A generikus árverseny felgyorsítása és a nyilvánosság biztosítása érdekében változtak a fixesítés szabályai. A hatóanyag alapú és a terápiás fix csoportok képzése folyamatosan — negyedévi kihirdetésekkel — történik, amelynek során a termelői árra vonatkozó ajánlatok nyilvánosak.

A Gyftv. által kijelölt irányelvek alapján először 2007. április 1-jétől érezhették a betegek a gyártói árcsökkentések és a fixesítés eredményeként kialakuló változások hatását. Ekkor közel 1000 készítmény térítési díja csökkent 2007. július 1-jétől. Általános jogcímen 548 készítmény térítési díja, míg emelt és kiemelt jogcímen további 300 készítmény ára csökkent. Az október 1-jei hatályba lépéssel lefolytatott árlicit során további 300 árcsökkentési ajánlatot kapott a biztosító. A negyedévente lefolytatott fixesítési eljárás, a nyilvános árlicit és a benyújtott árcsökkentések – a prognózis szerint – a kasszának 15-20 milliárd forint, a betegeknek összességében 8-10 milliárd forint megtakarítást eredményezhetnek 2007-ben.

A támogatásba történő befogadás szabályozás változásával – a Gyftv. értelmében – a korábbi támogatási kategóriák (normatív 50%, 70%, 90%, Eü 90 %) helyett újak (normatív 25 %, 55 %, 85 %; emelt, indikációhoz kötött támogatású 50%, 70%, 90%), valamint a kiemelt támogatási körben (Eü 100 %) minimális térítési díj (300 forint) kerültek bevezetésre. A támogatási mértékek csökkentése és a minimális térítési díj bevezetése várhatóan 40-50 milliárd forint TB-kiadás csökkenést eredményez 2007-re, ami a betegek többletköltségeiben mutatkozott volna meg a 2006. évi fogyasztási struktúra megváltozása nélkül.

2007. január 1-jétől **szigorodtak a támogatott gyógyszerkörben maradás feltételei**. Az OEP kizárja a társadalombiztosítási támogatásból a gyógyszert, ha – hatóanyag alapú fix támogatási technika esetében – a gyógyszer napi terápiás költsége, illetve egységnyi hatóanyagra számított ára legalább 20%-kal meghaladja a referenciakészítmény napi terápiás költségét. Terápiás fix csoport esetén az OEP nem ad támogatást, ha a gyógyszer napi terápiás költsége legalább 50%-kal meghaladja a csoportba tartozó gyógyszerek napi terápiás költségének egyszerű számtani átlagát. Ennek következtében számos készítmény támogatása megszűnik, ugyanakkor az adott hatóanyagok a betegek számára olcsóbb, támogatott formában hozzáférhetők. Az OEP folyamatosan felülvizsgálja a támogatott gyógyszerkört, és amennyiben valamely gyógyszer a jogszabályban rögzített feltételeknek nem felel meg, akkor hivatalból dönt a támogatott körből való kivezetéséről. 2007. április 1-jétől több mint 100 termék esett ki a támogatott körből.

A Kormány meghatározta a **minőségi és hatékony gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-rendelést ösztönző szabályokat**. A bevezetett monitoringrendszer alkalmas a betegellátás színvonalának javítására, az orvosi gyógyszerfelírási gyakorlat értékelésére, támogatására és alakítására. A rendelkezések alapján az orvosok rendszeres visszajelzést kapnak rendelési

gyakorlatuk átlaghoz való viszonyáról. Az orvosok felírási szokásának változása jelentős megtakarítást hozhat mind a betegek, mind pedig az Egészségbiztosítási Alap számára. A gyógyszerrendelést befolyásoló új szabályozók az OEP modellszámításai szerint a betegterheket éves szinten mintegy 30-40 milliárd forinttal csökkenthetik.

A támogatási szint csökkenése következtében az év elején a lakossági térítési díjak emelkedtek, de a generikus piacon gerjesztett árverseny hatására az árak folyamatos mérséklődése következett be.

Nyugdíjrendszer

Az államháztartás hosszú távú fenntarthatósága tekintetében kiemelt fontosságú a nyugdíjkiadások jövőbeli alakulása. Az 1998-as nyugdíjreform ellenére is szükség van további intézkedésekre. Ezt felismerve a Kormány 2006 közepétől kezdődően olyan nyugdíjintézkedéseket vezetett be, amelyek eredményeként a jövőbeli nyugdíjkiadások mérséklődnek, illetve a nyugdíjrendszerben meglévő igazságtalanságok enyhülnek.

A módosított szabályozás alapvetően a tényleges nyugdíjazási korcentrum növelését célozza, korrigálja a korhatár előtti nyugdíjazás egyes kedvezményes szabályait csökkenti az új, induló nyugdíjak utóbbi években megnövekedett helyettesítési rátáját és egyes számítási szabályok módosításával mérsékli a nyugdíjazás időpontjától függő aránytalanságokat.

- **A korhatár előtti nyugdíjazás** esetén az új szabályok egyértelmű viszonyt teremtenek a nyugdíjas státusz és aktív keresőtevékenység között. A korai nyugdíjazás feltételei 2008. január 1-jétől kiegészülnek az aktív biztosítási jogviszony megszüntetésével. A cél, hogy a korai nyugdíj mellett csak esetenkénti munkavégzés történjen, ellenkező esetben a nyugdíj folyósítását szüneteltetni kell. Az elfogadott szabályozás szerint az éves minimálbért meghaladó kereset elérésétől kell a nyugdíj folyósítását szüneteltetni. A korhatár felett ilyen korlátozás nincs. Az új szabály a 2007. december 31-ét követő nyugdíjazásokra vonatkozik, 2010-től viszont kiterjed minden korhatár alatt nyugdíjban lévőre, függetlenül a nyugdíjba vonulás dátumától.
- 2008. április 1-jétől a **nyugdíj melletti keresőtevékenység** után is meg kell fizetni a biztosítottak az általános járulékszabályok szerinti nyugdíjjárulékot. Ez a járulékfizetés többlet nyugdíjra jogosít: a nyugdíjasok keresetük után egy-egy évi járulékfizetés alapján évente a kereset 0,4 %-át kitevő nyugdíjnövelésben részesülnek.
- A potenciálisan egészségkárosító munkakörben foglalkoztatottak **korkedvezményes nyugdíjrendszerének főbb jogosultsági szabályai** törvényben kerültek rögzítésre. A korkedvezményes jogosultság fedezetére az adott munkakörben foglalkoztatók fokozatosan 13 %-ra emelkedő járulékot fizetnek a Nyugdíjbiztosítási Alap részre. Ehhez a járulékfizetéshez fokozatosan csökkenő mértékben a költségvetés 4 éven át támogatást nyújt (első évben a többletjárulék 100 %-át, majd 75-50-25 %-át átvállalja). 2011-től a teljes többletjárulék az érintett munkáltatókat terheli. A kedvezményből kikerülő munkakörök esetében a korábban szerzett jogokat a jövőben is érvényesíteni lehet.
- **A nyugdíjszámítás egyes ellentmondásos elemeinek kiigazítása** 2008. január 1-jétől történik meg. A korábbi évek kereseteinél a jelenlegi részleges valorizáció helyett a teljes – a nyugdíjazást megelőző év szintjére történő – valorizációt kell alkalmazni. Ezzel az

egyes években megállapított nyugdíjak közötti aránytalanságot okozó egyik elem hatása megszűnik. További korrekció érvényesül a keresetek nettósítására is, a nyugdíjalap meghatározásánál nemcsak a számított adót, hanem az egyéni járulékokat is le kell vonni. A hosszú szolgálati idő fokozottabb elismerése érdekében a 40 év feletti szolgálati időnél a nyugdíjmérték évente a jelenlegi 1,5 % helyett 2 %-kal nő. Az új számítási szabályok 2008. január 1-jétől alkalmazandók, amelyek együttes hatásaként a helyettesítési ráta csökken és a jövőbeni nyugdíjak közötti aránytalanságok érdemben mérséklődnek.

A 2006. évben megkezdett reformok továbbviteleként folyik **a rövidtávon megteendő parametrikus változtatások előkészítése**, amelyek a 2015-2020 időszakban megteremtik a társadalombiztosítási nyugdíjrendszernek a magán nyugdíjpénztárakkal korrigált egyensúlyát. Az egyeztetés alatt álló legfontosabb törvénymódosítási javaslatok – a 2006 novemberében elfogadott változtatások céljához hasonlóan – az aktív, munkában töltött évek meghosszabbítását jelentik, összhangban a nyugdíjas életkorban várható élettartam növekedésével.

A parametrikus módosításokkal párhuzamosan folynak a távlati új nyugdíjmodell koncepciójának megalapozó munkálatai is. A „Nyugdíj és időskor” témában létrehozott kerekasztal keretében folynak a modellező munkák és a szakmai viták a hosszú távon is biztonságosan fenntartható és megfelelő nyugdíjrendszer érdekében szükséges változtatásokról.

Rokkantsági ellátások

Az Országgyűlés 2007 júniusában elfogadta a rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény, mely a jelenlegi háromcsoportú nyugdíjrendszer mellé egy újabb ellátási csoportot vezetett be a számottevő egészségkárosodással rendelkező és rehabilitálhatónak minősíthető megváltozott munkaképességűek számára.

A törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátó alrendszerei összehangolt átalakításának programjáról szóló 2191/2006. (XI. 15.) kormányhatározatban foglalt elveknek megfelelő szabályozást tartalmaz. A rehabilitációs járadékellátás időben rövidebb a rokkantsági nyugdíjnál, célja az ellátottak munkaerőpiacra történő visszavezetése, melynek érdekében aktív komplex rehabilitációs ellátásokban is részesülnek a passzív pénzellátás mellett. Az új ellátórendszer 2008. január 1-jén kezdi meg működését.

A megváltozott munkaképességűek ellátásának rehabilitáció-centrikussá alakítása szükségessé teszi az egészségkárosodások és a megváltozott munkaképesség szakértői véleményezése rendszerének korszerűsítését, amelyet a 2007. évi LXXXIV. törvény felhatalmazása alapján kiadott, az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetről, valamint eljárása részletes szabályairól szóló 213/2007. (VIII. 7) Korm. rendelet szabályoz. Az Országos Orvosszakértői Intézet 2007. augusztus 15-ével Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetté alakult, a szakértők új feladatra való felkészítése megkezdődött. 2008-tól az Intézet az általános munkaképesség-csökkenés helyett az egészségkárosodás mértékét, a szakmai munkaképességet, a rehabilitálhatóságot fogja véleményezni, és rehabilitációs javaslatot készít, és várhatóan szociális szakértői feladatokat is el fog látni.

Oktatás

Közoktatás

Az elfogadott törvénymódosítások (a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LXXI. törvény, valamint a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2006. évi CXXI. törvény) a feladatellátás méretgazdaságosságát szem előtt tartó szervezési (intézményi) kereteinek kialakítása érdekében megváltoztatták a közoktatás finanszírozását.

- 2007 szeptemberétől a közoktatási feladatellátás finanszírozása új – a tanulólétszámtól a pedagógusok kötelező óraszámától és a tanítási időkerettől függő – normatívával történik.
- A 8 évfolyamnál kevesebbel működő általános iskolák tagintézményként fokozatosan beolvadnak a 8 vagy 12 évfolyamos iskolákba.
- A kistérségi feladatellátást a közoktatásban is többlettámogatás ösztönzi.

Az ésszerűbb foglalkoztatás érdekében

- 2007. szeptember 1-jétől 2 órával emelkedik a pedagógusok kötelező óraszám.
- A munkáltató által elrendelhető 2 óra túlmunka 2007 szeptemberével megszűnt.

Az intézkedés a pedagógusok heti kötelező óraszámát differenciáltan 8-10 %-kal emeli. Az intézkedések hatására kialakuló racionálisabb munkaszervezés és a túlóradíj csökkenés következtében tartós megtakarítás érhető el, és már 2007-ben is mintegy 7,8 milliárd, míg 2008-ban 34 milliárd forint megtakarítással lehet számolni.

Az intézkedések eredményeként a közoktatási intézményrendszer mérete csökkent, a feladatellátás hatékonyabbá vált. A 2007/2008-as tanévben a feladatellátási helyek száma mintegy ötszázzal (intézmények összevonása, megszüntetése, egyéb átszervezések), a pedagógus álláshelyek száma több mint 8000-rel csökkent.

A közoktatás területén bejelentett további intézkedéseket megalapozó törvényjavaslatot az Országgyűlés 2007 júliusában elfogadta. Ennek főbb elemei:

- az önkormányzati mozgástér növelése (a többcélú intézmények és a kistérségi feladatellátás lehetőségei bővülnek);
- a pedagógusfoglalkoztatás új rendszere (hatékonyabb munkaerő-gazdálkodási rendszert tesz lehetővé, a fenntartó intézményei között átcsoportosíthatja a foglalkoztatottakat);
- a szakképzés hatékonyságának növelése (regionális szervezési szint létrehozása, szakképzés-szervezési társulás lehetősége);
- tanulói pályakövetési rendszer szabályozási kereteinek kialakítása (adatkezelés, adatszolgáltatási feladatok, a pályakövetési rendszerbe történő adatszolgáltatás szabályozása).

A nyugdíjrendszerhez hasonlóan a nemzeti kerekasztalok keretében új közoktatási stratégia kidolgozása kezdődött el, amelynek célja a foglalkoztatás és a versenyképesség javítása célzott közoktatási intézkedésekkel.

Felsőoktatás

A felsőoktatási reform alapvető célja, hogy javítsa a képzés színvonalát, és alkalmasabbá tegye azt a változó szerkezetű és nagyságú munkaerő-kereslethez való alkalmazkodásra. A reform keretében az alábbi lépésekre került sor:

- A tandíj (képzési hozzájárulás) bevezetésének szabályozási környezete létrejött, a 2007-ben beiratkozott, államilag támogatott hallgatók 2008-tól tandíjat fizetnek. A tandíjbevétele az intézménynél marad, és fejlesztésre valamint ösztöndíjakra fordítható. 2008 szeptemberétől az államilag támogatott képzésben részt vevő hallgatók az elfogadott törvényi szabályozás szerint az alapképzésben 105 ezer forint, a mesterképzésben 150 ezer forint képzési hozzájárulást fizetnek. A 2008-as költségvetési évben a felsőoktatási intézmények fejlesztésre és a hallgatói támogatásra fordítható bevétele 2-3 milliárd forint növekszik.
- Csökkent és szerkezetileg módosult a felvehető államilag finanszírozott hallgatói létszám: az államilag támogatott helyek száma 62 000 főről 56 000 főre mérséklődött 2007-ben (2008-ban is ezen a szinten marad). A jogász, bölcsész, pedagógus és közgazdász keretszám csökken, míg a természettudományos, informatikai és műszaki keretszám nő. E csökkenéssel egyidejűleg történik a többciklusú (BA, BSc, MA, MSc) képzési szerkezetre történő – felmenő rendszerű – áttérés, amelynek eredményeként az államilag támogatott összhallgatói létszám növekedése megáll, majd 2008-tól évente mintegy ötezer fős létszám csökkenéssel lehet számolni. A kormány döntése értelmében és az új típusú felvételi eljárás eredményeként 2007 szeptemberében az alapképzésre felvehető államilag támogatott hallgatói létszám a tervezett 6 ezer fős csökkenés mellett a be nem töltött felsőfokú szakképzés keretszám következtében további 5 ezer fővel, mindösszesen a 2006. évi 62 ezerrel szemben 11 ezer fővel, 51 ezer főre csökken.
- 2007-től új – a hallgatói választáson alapuló – felvételi eljárásrend érvényes, megszűnik az államilag finanszírozott keretszámok adminisztratív elosztása. Az intézkedés alkalmazkodásra kényszeríti az intézményeket, és az intézményszám csökkenése hatékonyabb, versenyképesebb felsőoktatási struktúra kialakulását segíti elő. A 2007. évi felvételi eredmények azt mutatják, hogy erős verseny alakult ki és megkezdődött az intézményi koncentráció; a hallgatók többsége a nagyobb egyetemekre a nagyvárosokba és budapesti intézményekbe jelentkezett. A felsőoktatási intézményhálózat átalakítása érdekében 2008. január 1-jétől egy állami egyetem és főiskola, továbbá egy egyházi egyetem és főiskola integrációjára kerül sor.
- 2008-tól megszűnnek az indokolatlan finanszírozási determinációk, valamint szigorodnak a képzés minőségi feltételei:
 - Az Országgyűlés elfogadta a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény módosítását (a 2007. évi CIV. törvényt). Az új törvény megszüntette a felsőoktatás finanszírozásában, a költségvetés vonatkozásában determinációkat tartalmazó szabályozást. Megtartva a támogatás alapelveit, 2008 januárjától az állami

felsőoktatási intézmények teljesítménymutatókhoz kötött, három évre szóló fenntartói megállapodás alapján kapják meg költségvetési támogatásukat.

- o A felsőoktatás minőségét emelheti az az új szabályozás, amely korlátozza az oktatók körében a több felsőoktatási intézményben történő egyidejű alkalmazás lehetőségét.
- o Lehetővé vált a felsőoktatási intézmények számára egyes feladatok gazdasági társasági formában történő ellátása és ezzel összhangban a közalkalmazotti jogviszony helyett a Munka törvénykönyve szerinti foglalkoztatás.

Ártámogatások

A gáz- és távhő-támogatási rendszer átalakítása

Az energia ártámogatási rendszerének átalakításával a korábban minden közvetlen és közvetett háztartási gázfogyasztót megillető támogatást a jövedelmi szinttől függő kompenzáció váltotta fel. Az intézkedés célja, hogy igazságosabbá tegye a támogatási struktúrát, azaz ne részesüljön támogatásban, aki képes megfizetni a piaci árat a szolgáltatásért. Az új szociális alapú gáz- és távhő-támogatási rendszer részletszabályait a 231/2006. (XI. 22.) sz. Korm. rendelet tartalmazza.

2007. január 1-jétől támogatásra csak azok a háztartások jogosultak, amelyekben az egy fogyasztási egységre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum három és félszeresét (2007. február 15-ig 93905 forint, ezt követően, pedig 94955 forint). A MÁK a hozzá benyújtott kérelmek elbírálását követően határozatban állapítja meg a jogosultságot. A megállapított támogatásokat a kincstár heti rendszerességgű adatszolgáltatása alapján a szolgáltatók az érintett fogyasztók számláján írják jóvá.

A jogosultság egy évre – 2007. december 31-ig – érvényes, ezért a jogosultsági időszak végén a támogatást újból igényelni kell, ami lehetővé teszi a rászorultság ismételt vizsgálatát.

Az új rendszerben a támogatások felhasználása koncentráltabban történik, hiszen 2007. január 1-jétől a háztartások 40%-a piaci árat fizet a gáz- vagy távhőszolgáltatás igénybevételéért. A legrosszabb jövedelmi helyzetben lévő háztartások esetében (az összes háztartás kb. 20%-a) a támogatás megegyezik a korábbival, míg a támogatásban részesülők 60%-ánál csökkent a korábbi támogatás mértéke.

Az előzetes számítások alapján az új rendszer éves működtetési költsége 100 milliárd forint, az évek közötti áthúzódó hatás költség igénye, pedig 12 milliárd forint. Az eddigi adatok alapján a 112 milliárd forintos előirányzat az idei évre elegendő lesz, sőt a kedvező időjárás esetén még kis mértékű megtakarítás is várható.

Tömegközlekedési ártámogatások

A tömegközlekedés fogyasztói árkiegészítésére 2007. évre a 2006. évvel megegyezően a költségvetés 120 milliárd forintot irányoz elő. A 2006 júliusában bevezetett, a korábbi

százalékos támogatást felváltó fix összegű támogatási rendszer 2007-ben is fennmarad, és a jelenlegi folyamatok alapján az előirányzat tartható.

- Az utazási kedvezményrendszer felülvizsgálatának első része megtörtént. Ennek keretében megszűntek az indokolatlan kedvezmények, egyes kedvezménykategóriákban a kedvezmények mértéke (tanulók), vagy a kedvezményes utazási lehetőségek száma csökkent (közalkalmazottak), míg egyes esetekben az utazási kedvezmények rendszere bővült (egységes kedvezmények a súlyos fogyatékkal élő személyek számára).
- A tarifa- és kedvezményrendszer átalakításán túl megkezdődött a tömegközlekedési alágazatok közötti összehangoltabb munkamegosztás kialakítása. Ennek keretében 14 vasúti mellékvonalon a személyszállítást autóbusz-közlekedés vette át, ami a folyó költségek csökkentését eredményezte.

Ezen túlmenően zajlanak a régiók területén működő közösségi közlekedési szolgáltatók 2007/2008. évi menetrendje kialakításához szükséges, a Regionális Közlekedésszervező Irodák által koordinált, kistérségenként lefolytatott menetrendi egyeztetések, amelyek eredményeként egy gazdaságosabb, összehangoltabb és az utazási igényeket jobban figyelembe vevő helyközi autóbusz és vasúti menetrend alakul ki.

Költségvetési tervezés

A költségvetési tervezés, végrehajtás és ellenőrzés erősítését szolgáló elképzeléseket az áprilisi jelentés ismertette. Az elképzelések részleteit 2007 júniusában a pénzügyminisztérium nyilvánosságra hozta „A költségvetési rendszer megújításának egyes kérdéseiről szóló koncepció” címmel. Mivel a koncepcióban szereplő jogszabály-módosítások egy része széles körű politikai konszenzust (esetenként 2/3-os országgyűlési támogatást) igényel, a javaslatról valamennyi parlamenti párt részvételével szakmai és politikai egyeztetések folynak.

Makrogazdasági kilátások

	Konvergencia program			Áprilisi jelentés			Szeptemberi jelentés		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
<i>v á l t o z á s % - b a n</i>									
1. GDP (2005. évi áron)	4,0	2,2	2,6	3,9	2,2	2,6	3,9	2,2	2,8
2. GDP folyó áron	7,3	7,0	5,1	7,0	8,3	5,5	7,7	8,2	6,8
A növekedés összetevői (2005. évi áron)									
3. Háztartások fogyasztási kiadása	3,1	-0,6	0,7	1,5	-0,3	1,1	1,4	-0,1	1,3
4. Közösségi fogyasztási kiadás	0,8	-1,6	-2,9	-2,1	-1,4	-3,0	2,1	-4,4	-3,2
5. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	2,8	2,4	4,0	-1,8	2,0	4,0	-2,1	2,4	4,2
6. Készletfelhalmozás változása (a GDP %-ában)	0,2	0,6	0,7	1,3	1,5	1,5	0,6	1,1	1,0
7. Termékek és szolgáltatások exportja	14,3	10,6	9,7	18,0	12,0	10,5	17,9	14,8	12,0
8. Termékek és szolgáltatások importja	11,1	8,1	7,5	12,6	9,4	8,7	12,4	12,2	10,0
Hozzájárulás a GDP növekedéséhez									
9. Belföldi végső felhasználás	2,5	-0,2	0,6	-0,1	-0,1	0,8	0,8	-0,6	0,8
10. Készlet felhalmozás változása	-0,5	0,5	0,0	0,7	0,2	0,0	-0,4	0,6	-0,1
11. Termékek és szolgáltatások külkereskedelmi egyenlege	2,0	1,9	1,9	3,4	2,1	1,8	3,5	2,2	2,1
Árindexek									
12. GDP implicit árindexe,%	3,2	4,8	2,4	2,9	5,9	2,8	3,6	5,9	3,8
13. Háztartások fogyasztási kiadásának implicit árindexe	3,9	6,2	3,3	3,1	7,0	3,5	3,2	7,2	4,5
14. Harmonizált fogyasztóiár-index (HICP)	3,9	6,2	3,3	3,9	7,0	3,5	3,9	7,5	4,5
15. Közösségi fogyasztási kiadás implicit árindexe	6,6	1,6	-0,7	10,2	3,7	1,3	4,7	5,7	3,1
16. Állóeszköz-felhalmozás implicit árindexe	5,5	5,5	3,3	5,3	5,5	3,3	5,6	5,8	4,2
17. Export implicit árindexe (árak és szolgáltatások)	6,9	2,8	1,0	6,5	-2,4	0,7	6,5	-3,9	1,1
18. Import implicit árindexe (árak és szolgáltatások)	8,8	2,6	0,9	8,0	-2,9	0,5	8	-3,8	1,2
Munkaerőpiac									
19. Foglalkoztatottak száma (1000 fő)	0,6	0,0	0,3	0,7	0,2	0,4	0,7	0,2	0,3
20. Munkanélküliségi ráta %	7,4	7,5	7,4	7,5	7,5	7,4	7,5	7,3	7,2
21. Munkatermelékenység, foglalkoztatottra	3,4	2,2	2,2	3,2	2,1	2,2	3,2	1,9	2,6
22. Munkavállalói jövedelem	6,7	6,6	3,8	7,6	7,9	5,0	7,7	8,2	5,3
Külső finanszírozási pozíció (a GDP %-ában)									
23. Nettó külső finanszírozási képesség(+)/igény(-) ebből:	-6,1	-3,6	-1,7	-5,0	-2,5	-0,8	-5,0	-3,1	-1,6
- áruk és szolgáltatások egyenlege	-0,2	1,7	3,5	0,7	2,9	4,5	0,7	2,3	3,8
- elsődleges jövedelmek és transzferek egyenlege	-6,7	-6,7	-6,8	-6,5	-6,5	-6,6	-6,5	-6,5	-6,7
- tőkémérleg egyenlege	0,8	1,4	1,6	0,8	1,1	1,3	0,8	1,1	1,3